

PŘÍPADOVÁ STUDIE

ZŠ Eden

IP školy: Barbara Hůlová

EP školy: Petr Bureš

Před vstupem do projektu

ZŠ Eden realizuje třídnickou hodinu (dále jen TH) od školního roku 2010/2011. Do vstupu do projektu byla TH 1x týdně vždy v pondělí první hodinu. Dle slov metodičky prevence, která se stala interní průvodkyní demokratickou kulturou Barbary Hůlové, toto nastavení nebylo ideální. Na hodině se totiž především řešilo, jak bylo o víkendu a TH v této podobě neplnila tolik svou funkci.

TH jsou ukotveny v rozvrhu jako konkrétní předmět Etická výchova od 4. - 9. ročníku ve frekvenci 1x týdně.

Pro vedení školy je dlouhodobě osobnostně – sociální rozvoj žáků a pozitivní ovlivňování skupinové dynamiky na předním místě. Zajímavé je hledání optimální organizační formy.

Z vývoje přemýšlení o TH je patrné, že od **třídnické hodiny nad rámec učebního plánu přistoupili k samostatnému předmětu Etická výchova.**

V současné době se TH tedy realizuje následovně

I. stupeň

Od prvního ročníku do třetího ročníku si TH realizují ve svých třídách TU podle svého uvážení. Ve čtvrtém a pátém ročníku mají třídy již Etickou výchovu pravidelně 1x týdně, a to stále v pondělí první hodinu.

II. stupeň

Od šestého do devátého ročníku mají třídy pravidelně Etickou výchovu 1x týdně, její umístění je podle ročníku různé.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

Škola uvádí ve své Školním vzdělávacím programu v charakteristice Etické výchovy jako hlavní důvod jejího zavedení absence předmětu, „...který by systematicky rozvíjel mravní stránku osobnosti žáků.”¹

Dále se můžeme dočíst, že: *“Její realizace reaguje na aktuální situace ve třídě, vychází ze vztahů ve třídě a z osobnostního potenciálu jednotlivců. Je to praktický pedagogicko–psychologický nástroj, který u žáků rozvíjí základní sociální dovednosti. Jejím základním cílem je vést žáky k prosociálnímu způsobu chování a dále k navázání a udržování uspokojivých vztahů, k toleranci, k rozvoji komunikačních dovedností, k vytvoření si pravdivé představy o sobě samém, k tvořivému řešení každodenních problémů, k formulaci svých názorů a postojů na základě vlastního úsudku s využitím poznatků z diskuze s druhými, ke kritickému vnímání vlivu vzorů při vytváření vlastního světového názoru, k pochopení základních problémů a souvislostí moderního světa.”*²

V charakteristice předmětu se dále uvádí jako **hlavní forma náplně etické výchovy zážitková pedagogika** (*“Etická výchova je založena na systematickém osvojování sociálních dovedností u žáků především na základě zážitkové pedagogiky.”*³) a nedílnou součástí je **spolupráce třídních učitelů**, kteří vzájemně spolupracují mezi sebou, **s metodikem prevence, výchovnými poradci**, případně s jinými odborníky.

Jak je patrné, tak ZŠ Eden jde o systematické rozvíjení mravní výchovy, resp. osobnostně – sociální stránky žáků formou zejména zážitkové pedagogiky. Nedílnou součástí je vzájemná spolupráce třídních učitelů, preventivního týmu školy a externích odborníků.

Co je důležité zmínit, tak je profilace ZŠ Eden. Škola je zaměřena na rozvíjení mladých sportovců, a to zejména v hokeji a fotbale, v menšině je zaměřeno na jiné sporty, a to vytváří konflikty a sváry ve třídách. Nejčastějším projevem chování některých žáků je podle Preventivního programu nepřírozená míra soutěživosti. To se projevuje tím, že se prosazují na úkor ostatních, a vytlačují slabší jedince z pozic.⁴ Je tedy velmi chválné, že škola má samostatný prostor pro rozvíjení osobnostně – sociální složky žáků v podobě Etické výchovy a uvědomuje si důležitost rozvoje mravní stránky žáků. Etická výchova může být také důležitá protiváha ohledně právě důrazu na soutěživost u takto sportovně zaměřených žáků.

Na začátku projektu bylo určeno vedením školy a interní průvodkyní osm TU na větší podporu vyplývající z projektu. Se všemi osmi třídními učiteli byla bezproblémová

¹ Školní vzdělávací program ZŠ Eden – Se sportem ke vzdělání

² tamtéž

³ tamtéž

⁴ Preventivní program školy 2023–2024.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

spolupráce a vedení školy ochotně vytvářelo prostor pro účast TU na projektovém vzdělávání i pro spolupráci na půdě školy, ať se jednalo o organizaci školení sboru, prožitkové kurzy i třídnické hodiny s následnou reflexí.

Popis TH v Preventivním programu školy pro rok 2023/2024:

V oddíle 3 - stanovení cílů preventivního programu se uvádí v oddíle specifické prevence se uvádějí hodiny Etické výchova jako nástroj dosahování cílů v preventivním programu školy.

Ve stručné charakteristice popisu Etické výchovy nalezneme: *zmapování vztahů ve třídách, vývoj většího respektu a tolerance mezi vrstevníky vzájemná spolupráce zodpovědnost za své chování a vzdělání sebereflexe konflikty a jejich řešení.*⁵

V návaznosti na cíle preventivního programu nalezneme: *bezpečné a zdravé prostředí školy pozitivní sociální klima vzájemný respekt.*⁶

Vedení školy ZŠ Eden vidělo přínos projektu takto:

Z pohledu vedení školy jsme oceňovali systematickou podporu poskytnutou celému učitelskému sboru v rámci dvou školení na téma TH celé sborovny a následně vybraným učitelům v různých tématech ovlivnění skupinové dynamiky třídy, včetně tématu vytváření bezpečné komunikace, poskytování zpětné vazby a zážitkové pedagogiky. Díky výše uvedeným školením se podle nás zvýšila kvalita Etické výchovy na naší škole. Hodnotíme velmi vysoko skutečnost, že osm vybraných učitelů mělo možnost působit v roli pozorovatelů ve vlastních třídách při ukázkových třídnických hodinách, což jim umožnilo identifikovat důležité jevy, které ovlivňují skupinovou dynamiku, jež by jim mohly uniknout při vedení vlastních hodin. Dále jsme ocenili možnost účasti jedné třídy na vícedenním prožitkovém kurzu, stejně jako pozitivní dopad jednodenního prožitkového kurzu.

Těší nás, že třídní učitelé mohli aktivně zažívat a získávat zkušenosti v oblasti zážitkové pedagogiky. Všechny prvky, které učitelé mohli pozorovat během školení týkajících se třídnických hodin nebo prožitkových kurzů, významně rozšířily jejich povědomí o wellbeingu a celkově posílily citlivost při implementaci prvků demokratické kultury ve škole.

Interní průvodkyně školy Barbara Hůlová viděla shrnula přínos projektu takto:

- Podpora TU – někteří z vybraných osmi učitelů jsou zkušenými TU, kteří mohli získat nové impulsy a motivaci v podobě nových metod, aktivit a získání ještě

⁵ Tamtéž.

⁶ Tamtéž.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

větší zkušenosti. Někteří TU byli vybráni, protože mají potenciál pro vedení třídnických hodin, které bylo vhodné spoluprací s externím průvodcem a vzděláváním v rámci projektu podpořit. Společným cílem bylo, aby TU získali potřebnou jistotu a zkušenost tím, že budou moct být v roli pozorovatele externího průvodce při jeho práci se třídou a následně si role obrátí.

- Jako přínos projektu viděla také zaškolení ostatních učitelů a TU. Díky této podpoře získali větší jistotu a inspiraci do práce s třídními kolektivy. Oceňuje zejména to, že si učitelé vyzkoušeli aktivity sami na sobě zážitkovou formou, a získali tak zkušenost v roli účastníků her a aktivit.
- Za další přínos interní průvodkyně uvádí možnost se pravidelně scházet s ostatními interními průvodkyněmi a sdílet si inspiraci a zkušenosti mezi sebou.
- Celkově by byla ráda za finance na další činnost CEDU a podobných organizací. Dle její více než třicetileté praxe ve školství si myslí, že do budoucna by se měla činnostem zaměřených na osobnostně – sociální rozvoj žáků věnovat daleko více času a prostoru než třeba hodinám Českého jazyka.

Od tohoto školního roku, tj. 2023–2024 proběhla na škole výměna na pozici metodika prevence. Barbara Hůlová se stala důchodkyní. Na škole si nechala několik hodin výuky, ale náročnou práci metodika prevence předala Kateřině Jelínkové.

Přínos projektových aktivit k rozvoji demokratické kultury ve škole z pohledu vedení školy

- Prožitkové kurzy pro žáky: Často si děláme kurzy své vlastní pod vedením metodičky prevence, ale kurzy v projekty byly trochu jiné - zaměřené víc zážitkově a hlavně facilitované externími lektory, což je pro žáky podstatně jiný zážitek, než když kurz vede starý známý učitel. Úkoly vyžadovaly týmovou spolupráci a zapojení všech členů skupiny. Žáci aktivně přispívali k rozhodování a plánování menších aktivit, což podporovalo jejich vstřebávání demokratických hodnot a principů. Vyzkoušeli si to na vlastní kůži.
- Rozvoj komunikačních dovedností: Třídnické hodiny stojí na komunikaci a jednání mezi žáky a jejich učiteli. Žáci se učili vyjadřovat své názory, naslouchat názorům druhých a hledat společné řešení, což jsou klíčové dovednosti pro demokratický proces.
- Samostatnost a zodpovědnost: Zároveň je během třídnických hodin žákům poskytnuta větší míra autonomie a zodpovědnosti za své vlastní chování a potažmo i učení. Tím se podporuje demokratický princip individuální svobody a odpovědnosti.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

- Různorodost perspektiv: Při všech aktivitách žáci přinášeli různorodé perspektivy a nápady. Tím se jim otevíral prostor pro diskuzi a respektování odlišných názorů, což je klíčovým prvkem demokracie.
- Vzdělávání pedagogů: Současně měly projektové aktivity zásadní vliv na didaktické kompetence zapojených pedagogů. Odpadl u nich strach z vedení třídnických hodin, ale celkově se jim jemně proměnilo i vnímání vztahů se žáky a důležitost bezpečného prostředí ve třídách. Dostali i návod, jak takovéto prostředí ve svých třídách podporovat a rozvíjet.

Celkově lze říci, že projektové aktivity zafungovaly jako prostředek k posilování demokratických principů v naší škole především tím, že podporovali spolupráci, komunikaci, různorodost názorů a aktivní účast studentů. A rozvíjely pedagogy a jejich pedagogické kompetence.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

